

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
Педагогічний факультет
Кафедра дошкільної освіти**

З Б І Р Н И К НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**за матеріалами
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
з нагоди відзначення 190 річниці Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова**

**«ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ: ВІД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО
ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
(ВІТЧИЗНЯНИЙ І СВІТОВИЙ ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ)»**

20 березня 2024 року

Київ 2024

Інноваційні освітні технології в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих (вітчизняний і світовий досвід упровадження): Збірник наукових праць (за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції 20 березня 2024 року, м. Київ, Україна) / за заг. ред. Т. О. Олефіренка, Г. Г. Цветкової, Л. В. Барановської. Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2024. 632 с.

У збірнику вміщено наукові праці та матеріали, покладені в основу доповідей, повідомлень, аналітичних оглядів вчених, представників наукових шкіл України і зарубіжжя, здобувачів вищої освіти та наукових ступенів, педагогів-практиків та усіх інших зацікавлених у проблематиці, висвітленій під час роботи Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні освітні технології в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих (вітчизняний і світовий досвід упровадження)» 20 березня 2024 року, присвяченій **190 річниці Українського державного університету імені Михайла Драгоманова**.

Матеріали Збірника можуть бути корисними науково-педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти та наукових ступенів, які здійснюють дослідження в межах відповідних напрямів, педагогам-практикам закладів освіти та усім, хто цікавиться вітчизняним і світовим досвідом та інноваційними освітніми технологіями в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих.

Редакційна колегія:

Олефіренко Тарас Олексійович, кандидат педагогічних наук, професор, декан Педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Цветкова Ганна Георгіївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (голова)

Барановська Лілія Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Шулигіна Раїса Андріївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Кузьменко Ірина Анатоліївна, асистент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Шеленко Галина Володимирівна, асистент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Матеріали подані в авторській редакції.

Автори статей несуть відповідальність за науковий та літературний зміст, достовірність викладених фактів, цитат, посилань на використані джерела та дотримання принципів академічної доброчесності. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії

© УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024

©Кафедра дошкільної освіти, 2024

© Автори статей, 2024

<i>Ягупов Василь Васильович</i> ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВІЙСЬКОВИХ ФАХІВЦІВ.....	494
<i>Гомонюк Олена Михайлівна, Левко Мар'яна Іванівна</i> ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ПОРТФОЛІО ДЛЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ.....	500
<i>Гриджук Оксана Євгеніївна</i> РОЗВИТОК МОВЛЕННЄВОЇ ТА КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	505
<i>Войналович Олександра Олександрівна</i> ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗВО...	510
<i>Дуда Наталія Михайлівна</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ У ВИЩОМУ ТЕХНІЧНОМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	514
<i>Лапченко Інна Олександрівна</i> ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	517
<i>Гальченко Вікторія Миколаївна</i> СУТНІСТЬ ЖИТТЄВИХ СТРАТЕГІЙ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ.....	521
<i>Денис Ірина Зеновіївна</i> ТИПОВІ ПОМИЛКИ У МОВЛЕННІ СТУДЕНТІВ НАЦІОНАЛЬНОГО ЛІХОТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ.....	525
<i>Погоріла Світлана Григорівна, Тимчук Інна Миколаївна</i> ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ) В АГРАРНОМУ ЗВО	530
<i>Фотинюк Володимир Григорович</i> ПЕДАГОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ЗАСАД ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	535
<i>Жуковський Максим Олегович</i> ДОСВІД КРАЇН ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ДО ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ.....	538

єдність у реченні «Його здібності на повну потужність виявилися на заняттях з математики» (треба повністю або повною мірою) тощо.

Отже, проведене дослідження дає змогу стверджувати, що мовна грамотність, зокрема обізнаність із мовними нормами й уміння їх застосовувати у мовленнєвій практиці, має велике значення у фаховому мовленні: є запорукою професіоналізму та показником загальної й професійної культури фахівця.

Список використаних джерел:

1. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2007.
2. Мацюк З. О., Станкевич Н. І. Українська мова професійного спілкування: навч. посіб. 2-е вид. Київ: Каравела, 2008.
3. Плотницька І. М. Ділова українська мова. Навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2022.
4. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2006.
5. Шевчук В. С. Українське ділове мовлення: навч. посіб. Київ: Літера, 2001.

УДК: 811.161.2:378:63-059.1:005.591.6

Погоріла Світлана Григорівна

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри славістичної філології,
педагогіки і методики викладання
Білоцерківський національний аграрний університет
м. Біла Церква, Україна

Тимчук Інна Миколаївна

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри славістичної філології,
педагогіки і методики викладання
Білоцерківський національний аграрний університет
м. Біла Церква, Україна

**ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА
МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)» В АГРАРНОМУ ЗВО**

Анотація. У статті розглянуто інноваційні підходи до організації самостійної роботи студентів у процесі вивчення української мови (за професійним спрямуванням). Особливу увагу приділено ролі творчих завдань у підвищенні мотивації навчання студентів при виконанні самостійної роботи. Наведено різні види та форми самостійної роботи студентів. Охарактеризовано результати навчання. Акцентовано увагу на посиленні інтересу до формування комунікативних навичок студентів, розвитку пізнавальної діяльності і самостійності та становленню творчої особистості майбутнього фахівця аграрної сфери.

Ключові слова: самостійна робота студентів, інноваційні підходи, навчальна діяльність, результати навчання, методичні матеріали, творчі завдання, комунікативні навички, творчі завдання, знання, уміння, пізнавальна діяльність, самоконтроль.

Abstract. The article examines innovative approaches to the organization of students' independent work in the process of learning the Ukrainian language (professionally oriented). Special attention is paid to the role of creative tasks in increasing students' learning motivation when performing independent work. Different types and forms of students' independent work are given. The results of training are characterized. Attention is focused on increasing interest in the formation of students' communication skills, the development of cognitive activity and independence, and the formation of the creative personality of the future specialist in the agrarian sphere.

Key words: independent work of students, innovative approaches, educational activities, learning outcomes, methodical materials, creative tasks, communicative skills, creative tasks, knowledge, skills, cognitive activity, self-control.

Сучасні умови ринку праці та вимоги до підготовки конкурентоспроможного фахівця аграрної сфери ставлять нові виклики перед закладами вищої освіти. Сьогодні роботодавці зацікавлені у фахово підготовлених, високоосвічених випускниках ЗВО, з розвиненим нестандартним творчим мисленням та готовністю до вирішення професійних завдань. Якість вищої освіти впливає на професійне становлення майбутніх випускників ЗВО, а важливим показником ефективності освіти є самостійність здобувачів вищої освіти, яка необхідна для прийняття рішень, критичного мислення та незалежних суджень у процесі навчання.

Самостійна робота студентів, як провідна форма організації освітнього процесу, обумовлена модернізацією системи вищої освіти. Саме тому проблема пошуку інноваційних підходів до організації самостійної роботи студентів набуває особливого значення, важливими є використання інноваційних освітніх технологій, які характеризуються унікальним авторським підходом,

нестандартними прийомами, способами, формами та засобами реалізації педагогічного задуму щодо організації самостійної роботи студентів, своєю оригінальністю та результативністю.

У наукових працях з педагогіки вищої школи існують різні підходи до поняття змісту самостійної роботи. Так, Грібінов В.М. розглядає самостійну роботу студентів як активну, творчу, керовану і контрольовану навчальну діяльність, яка здійснюється у процесі занять як під керівництвом викладача, так і без нього. Метою самостійної роботи, на думку дослідника, є формування самостійності як якості особистості та набуття умінь, знань і навичок студентів за обраним напрямом професійної [1, с.149].

Вивченню питання особливостей самостійної роботи студентів, пошуку різних підходів та методів до її здійснення приділяли увагу у свої наукових працях А. Алексюк, С. Вітвицька, О. Дубасенюк, З. Курлянд, О. Мороз, П. Підкасистий, О. Скрипченко та інші вчені.

Відповідно до Положення «Про організацію і контроль позааудиторної самостійної роботи здобувачів вищої освіти в Білоцерківському національному аграрному університеті», самостійна робота здобувачів вищої освіти є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання [2, с.2].

Важливим для формування самостійності студентів є інноваційний підхід до організації самостійної роботи студентів, який передбачає виконання творчих завдань та участь здобувачів вищої освіти в предметних олімпіадах, наукових конкурсах, студентських наукових конференціях, у науково-дослідній роботі.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти аграрного ЗВО відповідно до навчального плану становить близько 2/3 від загальної кількості годин, розрахованих на вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)»

Зміст самостійної роботи з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» визначено робочою навчальною програмою дисципліни та методичними вказівками. З метою ефективної організації самостійної роботи з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» викладачі готують відповідне навчально-методичне забезпечення: методичні вказівки для виконання самостійної роботи, перелік завдань для самоперевірки, робочі зошити для самостійної та аудиторної роботи студентів, посібники, практикуми, збірки тестових завдань, контрольні завдання, видають конспекти лекцій та ін.

Оскільки результатами навчання з української мови (за професійним спрямуванням) передбачене досконале володіння державною мовою як усно так і письмово; уміння аналізувати інформацію, приймати обґрунтовані рішення, уміння набувати сучасних знань; уміння аналізувати наукову

літературу, користуватися сучасними інформаційними ресурсами, перекладати тексти з іноземної на державну мову; ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності, то і до організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти ставляться відповідні вимоги [3; с.6]. Плануючи самостійну роботу студентів використовуємо інноваційні підходи, різні види та форми роботи аби сформувати у майбутніх фахівців навички професійної комунікації.

Творчі завдання сприяють розвитку креативного мислення, та нестандартного підходу до виконання поставлених завдань. З цією метою студентам пропонуємо завдання створити постер чи буклет «Українська – мова Перемоги», кроссенс «Становлення державної мови»; написати есе на визначені теми; підготувати та оформити на основі біографічної статті такі документи як автобіографію та реюме; написати SEO-текст за поданими ключовими словами та за визначеними вимогами; пропонуємо завдання з підготовки професіограми фахівця, або визначення професійного кодексу фахівця.

З метою вироблення у здобувачів вищої освіти комунікативних навичок, рекомендуємо опрацювати наукову літературу на одну з обраних тем професійного спрямування та підготувати аналітичний огляд наукових публікацій з порушеної проблеми фахового спрямування. Наступний крок – обговорення актуальності обраної теми за круглим столом або у вигляді дискусії. Під час виконання такого виду роботи у студентів формуються дослідницькі навички, розвивається аналітичне мислення, студенти вчаться критично мислити, оцінювати, висловлювати власні погляди, а також ставити питання та обґрунтовувати свої переконання.

Для формування навичок роботи з науковими текстами та фаховою термінологією, пропонуємо студентам, переглянувши статті за QR-кодами, здійснити аналіз наукових праць за поданим планом [4; с.35].

1. До якого виду можна віднести цю статтю?
2. Які мікротеми можна в ній виділити?
3. Як автор будує статтю?
4. Що є важливим для автора, а що – для вас, читача?
5. Укажіть, які основні ідеї та положення викладено автором у статті?

Історія бальзамування В.Г. Черкасов, доктор медичних наук, професор О.В. Маліков, асистент І.В. Дзевульська, кандидат медичних наук О.І. Ковальчук, кандидат медичних наук. Національний медичний університет імені О.О.Богомольця

Так, працюючи з текстом першоджерел пропонуємо студентам «згорнути» інформацію наукової публікації до номінативного плану чи стислого конспекту. Це допомагає навчитися аналізувати текст, виділяти головну думку, формувати

висловлювання та структурувати інформацію [4; с.33]. Студенти готують наукові доповіді та презентують їх на заняттях, самостійно добираючи джерела. Здійснюють лексичний аналіз науково-навчального тексту фахового спрямування. Також, під керівництвом викладача беруть участь у студентських наукових конференціях та публікують тези своїх виступів.

Робота з електронними ресурсами: перегляд уроків державної мови; Культура слова: поради від Олександра Пономарева; аналіз промови відомих сучасних ораторів за визначеною схемою та обговорення публічних виступів, опрацювання практичних ефективних рекомендацій від відомих фахівців із психології спілкування Дейла Карнегі та Наполеона Хілла є цікавою та водночас корисною для формування аналітичного мислення студентів, розвитку культури мовлення та вироблення навичок публічних виступів.

Корисною для збагачення мовлення є робота зі словниками: добір українських відповідників іншомовним словам, пояснення термінів, укладання словничка фахової термінології (на визначену літеру, або з окремої теми), робота з фразеологічними одиницями.

Ефективним для розвитку комунікативних навичок студентів є підготовка до розв'язання ситуативних завдань, коли студентам пропонується знайти оптимальні шляхи вирішення професійних комунікативних ситуацій: розіграти ролі у конфліктній ситуації, підготуватися до співбесіди з роботодавцем, розіграти ділову телефонну розмову, підготувати план проведення зборів чи наради, підготуватися до розігрування ролей у виробничій проблемній ситуації.

Самостійна робота є важливою ланкою освітнього процесу. Вона передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та групової навчальної діяльності під час аудиторних та поза аудиторних занять. Інноваційні підходи до організації самостійної роботи з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» зорієнтовані на використання активних методів навчання, розвиток творчих здібностей студентів, впровадження в навчальний процес нових технологій навчання, що дають можливість здобувачам вищої освіти в зручній для них час опанувати навчальний матеріал.

Інформатизація сучасного освітнього процесу суттєво поглибила використання новітніх технологій, а створення освітніх вебсайтів, онлайн курсів, робота на платформі Moodle значно розширили можливості самостійної роботи студентів.

Інноваційні підходи до організації самостійної роботи студентів дозволяють отримувати нові знання з першоджерел, розширити світогляд, допоможуть сформувати необхідні професійно-комунікативні компетенції, сприятимуть формуванню самостійності, відповідальності, ініціативності та активності.

Використання інноваційних підходів до організації самостійної роботи студентів під час вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» в аграрному ЗВО є важливим мотиваційним чинником, що активізує процес навчання та сприяє розвитку у здобувачів вищої освіти умінь

самостійного планування та творчо-пошукової діяльності, а також самоосвіти та самовдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Грібінов В.М., Пилипенко О.О., Скрипець А.В.. Самостійна робота студентів для організації навчання за модульною технологією//Електроніка та система управління. НАУ. 2006 №2(8) С.149-156.

2. Положення «Про організацію Про організацію і контроль позааудиторної самостійної роботи здобувачів вищої освіти в Білоцерківському національному аграрному університеті» Біла Церква, 2022. https://btsau.edu.ua/sites/default/files/Faculties/osvita/normatyvne/polog_sam_rob_st_bnau.pdf

3. Робоча програма з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для здобувачів вищої освіти галузі знань 21 «Ветеринарна медицина» спеціальності 211 «Ветеринарна медицина», другий (магістерський) рівень вищої освіти/ С.Г. Погоріла. Біла Церква. БНАУ, 2023. 20 с.

4. Методичні вказівки «Наукова комунікація у професійному спілкуванні» для виконання аудиторної та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 211 «Ветеринарна медицина» / С.Г.Погоріла, І.М.Тимчук, Н. Ю.Римар– Біла Церква, 2022. – 98 с.

<http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/7863>

УДК 374:613.9:796.011.3

Фотинюк Володимир Григорович,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри фізичного виховання
та спортивної підготовки
Національний авіаційний університет,
м. Київ, Україна

ПЕДАГОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ЗАСАД ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У СТУДЕНТІВ ЗВО

Анотація. У змісті статті розкриваються технологічні, організаційні, змістовні педагогічні принципи формування підготовки студентів ЗВО зі здорового способу життя, здатних до практичної реалізації процесу